1. Devlet başkanının kıldırması: Cuma namazını, devlet başkanı veya görevlendirdiği kişi kıldırmalıdır.

2. Genel izin: Cuma namazı, yöneticiler tarafından namaz kılınmasına izin verilen, halka açık camilerde kılınması gerekir.

3. Vakit: Cuma namazı öğle namazı vaktinde kılınmalıdır.

4. Cemaat: Cuma namazı için Ebu Hanîfe'ye göre en az imam dışında üç, Ebu Yusuf'a göre imam dışında iki, İmam Şâfiî'ye göre de kırk kişilik bir cemaat olmalıdır.

5. Hutbe: Cuma namazından önce hutbe okunması şarttır. Cemaatin acil işleri olduğu düşünülerek her iki hutbe kısa tutulmalıdır. Peygamberimiz bu konuda şöyle buyurmuştur: *"Kişinin namazının uzun, hutbesinin kısa olması dini iyi anladığının işaretidir; namazı uzatın, hutbeyi ise kısa tutun, kuşkusuz bazı sözler vardır ki bir sihir gibi kalpleri büyüler."*[16] Sahabe, Peygamberimiz'in namaz ve hutbesinin orta hâlli olduğunu rivayet etmişlerdir.

6. Şehir: Cuma namazı şehir ve civarında kılınmalıdır. Şâfiîlere göre cuma namazı, halkın devamlı oturduğu köy ve şehirlerde kılınmalıdır. Diyanet İşleri Başkanlığı, bir soru üzerine, 1933 yılında konuyu ele alıp incelemiş, bu konudaki dini delilleri değerlendirerek köylerde cuma namazının kılınabileceği cevabını vermiştir.

Tartışalım

Cuma vakti alışverişin dinen yasaklanmasının nedeni neler olabilir arkadaşlarınızla tartışınız.

Cuma Namazının Kılınışı: Cuma namazı öğle vaktinde ve cemaatle kılınır. Dış ezandan sonra dört rekâtlık cuma namazının ilk sünneti, öğle namazının sünneti gibi kılınır. Hatip (İmam) minbere hutbe okumak üzere çıkıyorsa ilk sünnete başlanmaz. Önceden başlanmış ise tamamlanır. Hatip minbere çıkmaya başlayınca müezzin iç ezan okur, hatip ezanı minberde oturarak dinler. Ezan bittikten sonra hutbesini ayakta cemaate dönerek sunar. Hatip hutbesini sunarken cemaat bir işle meşgul olmaz, sessiz olur, dikkatle hutbeyi dinler. Hatip hutbeyi bitirdikten sonra müezzin kâmet getirir. Bu esnada hatip minberden inerek mihraba geçer, iki rekât cuma namazını kıldırır. Cuma namazının farzı kılındıktan sonra dört rekât cuma namazının son sünneti, öğle namazının dört rekât sünneti gibi kılınır. Böylece namaz tamamlanır.

Kur'an-ı Kerim'de, cuma namazı için ezan okunduğu zaman alışveriş gibi kişiyi ibadetten alıkoyan işlerin yasaklandığı bildirilmiştir. Yasak, namaz bitinceye kadar devam eder. Yasak yalnız cuma namazını kılmakla yükümlü kişilerle ilgilidir. Yasağa rağmen yapılan alışveriş mekruh olmakla birlikte geçerlidir. Ancak bu tam anlamıyla helal bir kazanç sayılmaz.

Ülkemizde bazı bölgelerde yıllardan beri cuma namazından sonra "zuhr-i âhir" adıyla dört rekâtlik bir namaz kılınmaktadır. Son öğle namazı anlamına gelen bu namaz, cumanın şartlarıyla ilgili ihtilaflardan ve bir hassasiyetten kaynaklanmıştır.

16 Müslim, Cuma, 47.